

ПРОФЕСОР УДОД ОЛЕКСАНДР АНАТОЛІЙОВИЧ.

ЖИТТЯ, СПОВНЕНЕ ДОБРА

(до 65-річчя з дня народження)

¹Інститут експериментальної патології, онкології і радіобіології
ім. Р. Є. Кавецького НАН України (м. Київ)

²Донецький національний медичний університет (м. Краматорськ)
stomatdecan@dsmu.edu.ua

stomatdecan@dsmu.edu.ua

20 січня 2021 року виповнилося 65 років професору кафедри стоматології №1 Донецького національного медичного університету, доктору медичних наук, професору Олександрю Анатолійовичу Удоду.

Олександр Анатолійович усе своє життя присвятив шляхетній справі підготовки висококваліфікованих лікарів-стоматологів, розвитку вищої медичної та стоматологічної освіти і науки в нашій країні. За період його 40-річної науково-педагогічної діяльності та 20-річної праці на посаді завідувача кафедри пропедевтичної стоматології, декана стоматологічного факультету і проректора з науково-педагогічної роботи Донецького національного медичного університету для вітчизняної стоматології підготовлено тисячі молодих фахівців.

Олександр Анатолійович народився у місті Краматорськ Донецької області, у 1973 році з золотою медаллю закінчив середню школу №77 міста Горлівка, у тому ж році вступив та у 1978 році з відзнакою закінчив стоматологічний факультет Донецького державного медичного інституту ім. М. Горького. У 1978-1979 роках пройшов навчання в інтернаті та працював лікарем-стоматологом у Біловській сільській дільничній лікарні Лутугинського району Луганської області, потім у міській стоматологічній поліклініці №3 міста Луганськ.

З 1981 року життя Олександра Анатолійовича нерозривно пов'язане з Донецьким

національним медичним університетом. Працюючи в університеті, він пройшов шлях від старшого лаборанта до завідувача кафедри, декана стоматологічного факультету та проректора з науково-педагогічної роботи. Науково-педагогічну діяльність О. А. Удод розпочав асистентом кафедри терапевтичної стоматології, яку очолював професор В. Р. Окушко. Під впливом оригінальних наукових поглядів, глибоких енциклопедичних

знань, а також вражаючої ерудиції Володимира Ростиславовича формувалися напрямки досліджень та коло наукових інтересів молодого дослідника. Саме професора В. Р. Окушка Олександр Анатолійович вважає своїм науковим наставником та зразком мудрого керівника. Після захисту у 1993 році кандидатської дисертації, виконаної під його керівництвом, О. А. Удод працював доцентом кафедри та отримав вчене звання доцента. У 1996 році за рекомендацією декана стоматологічного факультету, доцента О. О. Подліна він був призначений заступником декана, з 1997 року – виконуючий обов'язки та декан стоматологічного факультету.

У 1999 році О. А. Удод заснував та очолив кафедру пропедевтичної стоматології, на якій за підтримки на той час ректора, академіка НАМН України, професора В. Н. Казакова був створений перший в країні фантомний центр для навчання новітнім технологіям відновлення зубів. У 2002 році Олександр Анатолійович був визнаний кращим викла-

дачем університету. У 2010 році за наукового консультування директора Інституту стоматології Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика, професора О. В. Павленка захистив першу в Україні докторську дисертацію, присвячену проблемам реставраційної стоматології, потім отримав вчене звання професора. З 2013 року – проректор з науково-педагогічної роботи.

З грудня 2014 року на посаді декана стоматологічного факультету під керівництвом ректора, члена–кореспондента НАМН України, професора Ю. В. Думанського займався організаційною роботою з відновлення освітнього, наукового та лікувального процесу на факультеті, діяльності кафедр та клінік Донецького національного медичного університету за новою юридичною адресою на підконтрольній території у містах Лиман, Краматорськ та Слов'янськ. З 2016 року професор О. А. Удод знов працював на посаді проректора з науково-педагогічної роботи, з грудня 2018 року – професор кафедри стоматології №1.

За час наукової діяльності Олександр Анатолійович опублікував близько 700 наукових праць, серед яких 2 підручники, 3 монографії, 7 навчальних посібників, більше 100 робіт з педагогіки вищої медичної школи. Він отримав 73 авторські свідоцтва на винаходи, патенти на пристрої та способи діагностики і лікування стоматологічних захворювань, свідоцтва про реєстрацію авторського права на квалітологічні системи оцінки відновлень зубів та зубних протезів, комп'ютерні програми, а також на новий формат тестових завдань для об'єктивної оцінки знань студентів – кваліметричних тестів та комп'ютерних програм для роботи з ними. Науковий керівник 26 дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук та ступеня доктора філософії, 12 з яких виконано за період з 2015 року після переміщення університету та відновлення його роботи на підконтрольній території. До 2015 року був головою спеціалізованої вченої ради за спеціальністю 14.01.22 – стоматологія у Донецькому національному медичному університеті, нині член двох спеціалізованих вчених рад у Донецькому національному медичному універ-

ситеті (м. Краматорськ) та Національній медичній академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика (м. Київ). Член редакційних рад низки вітчизняних наукових періодичних видань.

До широкого кола наукових інтересів професора О. А. Удода входять дослідження з проблем естетичного відновлення цілісності зубів та зубних рядів, інноваційні комп'ютерні технології в стоматології, сучасні підходи до прогнозування в карієсології, клінічна фізіологія твердих тканин зубів, динамічна міжфазнатензіометрія ротової рідини. Докторська дисертація О. А. Удода, яка присвячена проблемам естетичної стоматології та інноваційним цифровим технологіям оцінки якості реставрацій зубів, стала підґрунтям для створення нового наукового напрямку та наукової школи під його керівництвом. Наукові дослідження професора О. А. Удода всебічно обґрунтовують інноваційні технології естетичного відновлення зубів, застосування удосконаленої адгезивної техніки та новітніх фотокомпозиційних матеріалів. За його керівництва розроблено новий метод двохсторонньої світлової полімеризації фотокомпозитів, застосування якого значно знижує полімеризаційний стрес та усадку цих матеріалів, визначено закономірності твердіння фотокомпозитів у часі та розроблено рекомендації з їх клінічного використання. Для об'єктивної клінічної оцінки естетичних реставрацій зубів запропоновані комп'ютерні програми з використанням цифрових зображень, що дозволяють визначити кольорові відтінки зубів і відновлень, виявити дефекти реставрацій та їх ускладнення. Проведені дослідження фізико-механічних параметрів адгезивних мостоподібних протезів дозволили розробити нові, оптимізовані їх конструкції з застосуванням скловолоконних армуючих елементів та фотокомпозиційних матеріалів і широко впровадити у клінічну практику, як альтернативу дентальній імплантації.

Значний науковий внесок О. А. Удода зробив у сучасну карієсологію. Він вперше у світі дослідив явище природного самоочищення зубної емалі у людини та механізми його реалізації за участі центробіжного переміщення зубної рідини. У розвиток системної

концепції карієсу професора В. Р. Окушка він вивчав закономірності виникнення карієсу зубів в осіб різного віку, структурно-функціональну кислотостійкість емалі зубів з життєздатною пульпою, як чинник резистентності до карієсу, і способи її стимуляції та контролю на органному і організменому рівнях. Низка наукових робіт присвячена прогнозуванню карієсу зубів за резистентністю емалі, у тому числі за допомогою вперше застосованих у стоматології нейромережкових комп'ютерних технологій. За його керівництва розроблено програму профілактики карієсу зубів у хворих на цукровий діабет без застосування сполук фтору, що виглядає особливо важливим в умовах екологічно несприятливого середовища промислового регіону.

О. А. Удод має світовий пріоритет у дослідженнях ротової рідини за методом динамічної міжфазної тензіометрії, він вперше у світі вивчив фізіологічні тензіометричні параметри ротової рідини і визначив найбільш інформативні та предиктивно вагомі показники для прогнозування карієсу зубів.

Висока професійна кваліфікація О. А. Удода підтверджена вищою лікарською категорією з терапевтичної стоматології. Він проводить великий обсяг лікувально-консультативної роботи та користується повагою серед пацієнтів.

Професор О. А. Удод – один з авторів державних стандартів вищої медичної освіти, освітньо-професійної програми та освітньо-кваліфікаційної характеристики спеціаліста за фахом «Стоматологія», структури змісту інтегрованих ліцензійних тестових іспитів «Крок 2. Стоматологія» та «Крок 3. Стоматологія», Положення про практично-орієнтований державний випускний іспит. Під керівництвом професора Удода О. А., як декана стоматологічного факультету, за підтримки на той час першого проректора, професора О. М. Талалаєнка вперше в Україні в якості пілотного проекту пройшов інтегрований тестовий іспит, досвід з проведення якого був поширений на всю країну та у подальшому перетворений у ліцензійний іспит «Крок», також був вперше проведений комплексний практично-орієнтований державний випускний іспит за спеціальністю «Стоматологія».

У 2016-2019 роках, працюючи заступником голови підкомісії 221 «Стоматологія» науково-методичної комісії 12 з охорони здоров'я та соціального забезпечення сектору вищої освіти Науково-методичної ради МОН України, він був одним з розробників Стандарту вищої освіти другого (магістерського) рівня галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 221 «Стоматологія», затвердженого у 2019 році МОН України. З 2019 року О. А. Удод працює експертом з акредитації освітніх програм у Національному агентстві з якості вищої освіти України. З 2020 року – експерт МОЗ за напрямками «Терапевтична стоматологія. Хірургічна стоматологія. Ортопедична стоматологія. Дитяча стоматологія. Ортодонція. Стоматологія».

Професор О. А. Удод активно займається громадською діяльністю, обирався депутатом районної ради в місті Донецьк, протягом останніх 10 років є членом Координаційної ради Асоціації стоматологів України, займався організацією та проведенням у місті Донецьк у жовтні 2010 року чергового з'їзду Асоціації. Неодноразово нагороджувався Почесною грамотою МОЗ України.

Щиро вітаємо шановного Олександра Анатолійовича, блискучого педагога, мудрого керівника, креативного науковця, талановитого лікаря, яскраву та харизматичну особистість, з славетним ювілеєм! Ваша багатогранна компетентність, широка наукова ерудиція та принциповість, безмежна працьовитість, невичерпна людяність, шляхетність та інтелігентність добре відомі та здобули визнання на рідному факультеті, в університеті та в усій професійній спільноті країни. Від усього серця бажаємо Вам міцного здоров'я на довгі роки, нових творчих злетів та починань, яскравих перемог і досягнень, душевної рівноваги та гармонії! Нехай доля буде до Вас прихильною, задумки перетворюються в успішні справи, а життя сповнене добра, радощів та щастя!

Свої вітання висловлює редакція журналу «Вісник проблем біології і медицини». Зичимо міцного здоров'я, щастя, невичерпної енергії, творчого потенціалу, успіхів у всіх починаннях та справах!